

Danskere

at halvugentlig Rygheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

Danskere udgaar hver Tirsdag og Fredag Pris pr. Margang.

De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00 Bladet udtales i Forskub.

Bestilling, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

Redaktør: A. M. Andersen. Alle Bidrag til Danskere's Indhold: Hænderinger, Korrespondancer og Artikler enhver Art, bedes adresseret: A. M. Andersen, Blair, Neb.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man henvende sig til det stedlige Postbureau. Studer det ikke hjulpe, bedes man henvende sig til Danskere's Kontor.

Kaar Væerne henvender sig til Felt, der udsender i Bladet, enten for at søge hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de faa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til genbydig Nytte.

Væerne bedes bemærke Tidsindskrænkningen for Missionsmødet i Staplehurst. Det vil kun blive holdt Lørdag og Søndag, da det glippede at faa tilstrækkelig Prædiken til en Række Møder. Prof. P. S. Big vil tale ved de tilligte Møder.

Muhamedanismen spredte sig iflg. "Luth." med Stormstødt i Afrika. Den tæller i Dag næsten 60 Millioner Tilhængere, omtrent en Trediedel af den hele Befolkning. Paa et Ransomraade 4,000 Mil langt og 2,000 Mil bredt holder Koranens Lære Magten. Det paafaaes, at flere Hedninger er vundne for Muhamedanismen i de sidste 10 Aar, end de, der er vundne for Kristendommen de sidste 50 Aar.

Tennessee "Claslin" fortalte fornylig, at amerikanske Piger havde revolutioneret Europa, saa at Gader, der før var usikre for Kvinder at passere, efter at det var blevet mørkt, nu var saa sikre som de amerikanske Avenuer. Hertil bemærker "Chi. Rec. Her.", at der er amerikanske Avenuer, hvor vi ikke vilde troe at sende unge Piger, som er os "nære og kære." Maafe de amerikanske Piger vil komme og revolutionere disse, naar de er færdige i Europa.

I "Lutherisk Kirketidende" skriver O. S. bl. a.: "I København kæmper Prædikerne mod Bantro og Uglidelighed med en Begejstring og Dydighed, der kan staa som et manende Eksempel for os i de øvrige Govebæder i Norden. Man har erkendt, at i de store Menigheder med det overvældende Arbejde trænges der til Fjolk, som er i deres bedste Alder. Der er derfor beordret væsentlig yngre Prædiker til Rosenbaan i den senere Tid, og mange af de ældre, som er gaaet træ, har søgt ud paa Landet.

Et nyt udgivet "Educational Number" af "The Christian Advocate", som udgives af Metodistkirken, fremhæver Værdigheden af kristelig Undervisning meget stærkt. Rægten lægges, hvor den bør lægges under vore Omstændigheder, paa Kirkeskoler eller Menighedsskoler, som det Anker, hvorved Tanker knyttes fast til Treen." Lad os som Lutheranere mærke os det; thi det er jo egentlig en gammel Ordelse iblandt os. Blot vi fik den praktiseret i langt større Udstrækning.

Man sig og mene om Præsident Taft, hvad man ellers vil og kan, eet maa man indrømme — han forstaa at give et Svar, som "Hverken har Horn eller Tand," et Svar, som enhver kan forstaa og maa respektere: "Den Antydning, at jeg nogen Sinde skulde have udtalt et Ord om, at Dr. Roose-

velt ikke skulde blive midlertidig "Chairman" ved New Yorks Statskonvention eller gjort det ringeste for at forhindre det, er aldeles uvid. Jeg havde aldrig hørt Mr. Sherman's Navn antyde som midlertidig "Chairman", før jeg saa i Aviserne den 16. Aug., at han var valgt af Komiteen."

Anmærkninger til Edinburg-ARTIKLEN.

Man vil maafe erindre, at Provst Ulfing sluttede sine Meddelelser fra Edinburg-Mødet (se "Dsk." Nr. 61, 5. Aug.) med at sige, at "dette Møde vilde faa verdenshistorisk Betydning."

Denne Udtalelse kan man godt tilfæmme, naar man har læst og mærket sig Indholdet af den Artikel, vi har meddelt efter "Review of Reviews".

Vi mener ogsaa, at den verdenshistoriske Betydning, Mødet vil faa, vil blive i god Retning, til Kristendommens Fremme og Menneskers Frelse og Betsigelse for Tid og Evighed.

Der er tre Ting, vi særlig vil pointere — 1) Møret i Arbejdet for at efterkomme Herrens Befaling om at gøre alle Fjolkslagene til hans Disciple, 2) den praktiske, forretningsmæssige og grundige Maade, der tages fat paa, 3) Bekræftelserne for at opnaa Enighed paa Missionsmarkerne.

Disse tre Ting var karakteristiske for Verdens-Missions-Konferencen i Edinburg, og de er værd at læse sig anspore af. At der er Mørk, Barm og Zunderlighed i Missionsarbejdet, det behøves, om der skal komme Fart i dette Arbejde, og om det skal fortsættes efter bedste større Maalestof. At der tages fat paa den kristelige Mission med samme praktiske og forretningsmæssige Dydighed, som der tages fat paa andre verdensbetændende Opgaver, det er ikke mere, end der hører denne Mission.

Og Bekræftelserne for Enighed er ogsaa Pris værd; men over for dette Karaktertræk ved Edinburg-Mødet synes det os, at der behøves et Par orienterende Bemærkninger. Det er allerede paafaldende, at af Mødets 1200 Deltagere var 500 fra Amerika, andre 500 fra Storbritannien og kun 200 fra Europas Fastland, Syd Afrika og Australen.

Derfor kan vi trogt slutte, at den lutheriske Kirke ikke var ligelig repræsenteret. (Vi har ikke haft Lejlighed til at se, hvor stor dens Repræsentation var).

Mødet kunde vel nok med nogen Ret kaldes protestantisk, men det var dog langt overvejende reformert.

Og det forundrer os slet ikke, at Medlemmer af de forskellige reformerte Samfund kunde komme til den Slutning, at der burde være Enighed i deres Arbejde paa Missionsmarken.

Det har forundret os langt mere, at de reformerte Samfund ikke har sluttet sig sammen for længe siden. Thi det er dog i Virkeligheden kun periferiske Spørgsmaal, tidbels rene Bagateller, der skiller dem ad.

Det eneste, der synes med nogen Grund at kunne holde dem adskilte og staa som en Hindring for Sammenslutning, det er Baptisternes Forskættelse af Barnedaaen.

Underledes forholder det sig, naar vor lutheriske Kirke tages med i Betragtning.

Luthers og vor, efter ham nævnte Kirkes, ligefremme, enfoldige Opfattelse af Guds Ord i den hellige Skrift og vor deraf følgende Lære om Daab og Nadver som virkelige Naade- og Frelsesmidler har vi slet ikke Lov til at, og tør vi ingenlunde, give Slip paa for Enighedens Skyld.

At staa af paa Sandheden eller paa sin Overbevisning om Sandheden vil aldrig fremme Guds Riges Sag, hverken hjemme eller ude paa Missionsmarken.

Og der maa jo da, saavel ude som hjemme, lægges en vis Sandhedsopfattelse til Grund for Sammenslutning.

Nej, saa hellers arbejde fredeligt Side om Side, hvor gerne vi end ogsaa saa Enighed.

Og lad os kun lære af Edinburg-Mødet at tage grundigt og praktisk

fat, — og lad os glæde os over, at den reformerte Kirke gør et godt Arbejde, saa længe den dog holder fast paa Treen paa Jesus Kristus som eneste Vej til Frelse.

En lutherisk Traktat.

Saaledes kan efterfølgende Fremstilling med Rette kaldes, idet den nemlig er forfattet af Dr. Luther selv (i 1834).

Den ydre Foranledning til Traktatens Fremkomst har, saa vidt jeg kan finde, ingen Røde paa.

Mens Luther selv sigelig ikke vilde nægte, at der kunde gives Sjælestilstande, hvor Ensomheden er at anbefale, for at Menneket kan faa samle sig, komme til sig selv, gør man dog vel i at lægge sig disse hans Tanker paa Sinde, saa meget mere, som man sjælden eller aldrig ellers møder dem i Tale eller Skrift.

Overskriften er: "Hvorfor skal man undvige Ensomheden?"

Naar Fjolk er alene, begaar de flere, større og tungere Synder, end naar de holder sig til Kammerater. Djævelen forførte vor første Moder, Eva, i Paradiset, idet han talte med hende, da hun var alene (1. Mof. 3).

Nov, Nord, Tyveri og al Slags ondt sker almindelig, naar der ingen Fjolk er ved Haanden. Thi da er der Karlag og Anledning for Saten til at hidse og drive Menneket, at det begaar alle Slags Synder og Udyder. Hvor derimod Fjolk er sammen, maa en Ugeringsmand frugte, eller i det mindste være fhy, og affaa fra det onde, som han haande i Sinde at udøve, fordi han fannet Anledning til sin Udaads Udførelse.

Ogsaa den Herre Kristus fristede Djævelen i Ortenen. Videre blev David Morder og Egteskabsbryder, da han var ene og erfelses (2. Sam. 11). Ogsaa jeg har ofte erfaret, at jeg netop da, naar jeg havde været ene, faldt i store, svære Anfægtelser, Tvivl, etc.

Desuden har Gud skabt Menneket til Selskab, ikke til Ensomhed. Det beviser den Omstændighed, at han har skabt baade Hornstøvtere og ufornuftige Dyr i tvende Køn. Hderligere har han ogsaa forordnet Kærlighedsbånd, Sakramenterne og Prædiken i Kirken, at Fjolk der kan komme sammen at høre Guds Ord og i Menigheden holde Bøn for allehaande Nød i Kristendommen, sege Trøst ved Bod og Absolution, o. s. v. Og vor Herre Kristus siger: "Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem".

Ensomhed, derimod, giver Sorg og Tungind. Der falder een af Slags ondt ind, som er skadeligt for Sjæl og Legeme. Der betragter Menneket ogsaa med stor Fliid, hvad ondt er. Et der en Ulfke, der angier eller trykker ham, da forestiller han sig den saa haar og farlig, at han kan henfalde til Zanfer som: at ingen er saa uhyggelig som han; samt at der ingen Menneker findes, hvis Gerning saaledes gaar tilbage, saa alt maa tage en daarlig Ende, som netop hvad han tager sig for og har med at gøre.

Kort, et saadant Menneke koder det ene til det andet og tuder alt til det værste. Med alle andre, bider han sig ind, staar det vel til. Derfor piner det ham, at det gaar andre ganske efter deres Villie, medens altid det modsatte møder ham.

Derfor har de gamle sagt: caput melancholicum est diaboli paratum balneum. (Et melancholisk Hoved er et færdigt Bad for Djævelen).

Bed A. E.

Stolebøger og Søndagskolelæser.

Vi blev ved Karsmødet mindet om, at vi trænger til nye Stolebøger, da de gamle er solgt eller brændt. Enten skal de optrykkes igen eller nye udarbejdes eller forskaffes andre Steder fra.

Pastor J. M. Hansen minder os i "Dsk." om den store Betydning, det har for os at faa gode Stolebøger til vore Børns Undervisning i Mødermaalet, som det

kan være svært nok endda at vække deres Interesse for. — Ja, de beder sig firkelt for gode.

Men Spørgsmaalet bliver saa, hvilke der virkelig er de bedste, og hvordan vi skal faa dem. Past. Hansen raader os til at faa dem fra Danmark, da han ikke tror, vi magter at udarbejde noget, der kan staa Maal med, hvad de har der.

Nej, hvad Sprog, Udtryk og Indhold, der særligt er afsættet for Børnens Tankegang og Interesse angaar, kan vi sikkert ikke frembringe noget originalt, der kan taale Sammenligning med de moderne Stolebøger der hjemme.

Men der er en anden Side ved den Sag, som heller ikke bør oversees.

Den Vand, der for Tiden er den raadende i Danmarks ledende Skolelærere, kæmper for at komme helt bort fra Kirken og dens overleverede Troslærdomme. Flere af de ledende Skolelærere derhjemme agterter høit og høit derfor. Mon Skolelitteraturen kan undgaa at være mærket deraf?

Vor danske Skole herovre er derimod helt igennem en Kirke- og Menighedsskole, hvor der tilligemed Undervisning i Mødermaalet gives Religionsundervisning og øves kristelig Indflydelse". Derfor maa vore Bøger ogsaa være prægede af Kristendommens Aand, selv om de ikke just skal være religiøse.

Desuden indeholder de danske Læsebøger en Del, der er saa ejendommeligt for dansk Fjolk, Sæder og Skikke, at det er i høj Grad vanskeligt at gøre det fortaaleligt for Børn, der er opvoksede her i Landet. Dette maa ikke fortaales, som om jeg var imod at undervise vore Børn om Faderens Liv og Færd; men jaadan noget, som f. Eks. de gamle Fæbler om Nisserne og Hjertrøddene, der i vor Barnedom fulgte os med Kæbel, tror jeg ikke, vi burde opvarte vore Børn med; og der er vist mere eller mindre af den Slags Læsning i alle danske Læsebøger.

Saa er de nyere danske Læsebøger i Righed med de amerikanske i Reglen delt i 5-6 Bind. Det er mere, end vi faar vore Menigheder eller Familier til at løbe. Der bliver heller ikke Tid til at gennemgaa dem alle i nogle Ugers Feriefkole. Brugt kan et enkelt Bind kan man heller ikke godt, da det kun bliver som et Stykke af et Hele.

Naar vi har een god ABC for Begynderne og saa een god Læsebog af lignende Størrelse som den, vi nu har — maa vi lidt større (men ikke dyrere) — saa behøver vi ikke mere.

Endelig burde vi dog ogsaa give vort eget Forlagshus det Smule Indtægt, det kan have af selv at forlægge vore Stolebøger.

Forsvigt! maa vi jo overlade den Sag til de Mand, Samfundet har valgt til at forestaa den. De kan jo saa underlægge sig Hjelpekilderne baade fra Danmark og fra andre Samfund herovre. Men jeg tror slet ikke, det er ude af Vejen, at den bliver drøftet i vore Blade, saa Komiteen kan faa lidt Røde paa, hvad man ønsker; thi det nytter jo ikke at udgive Bøger, som Fjolk ikke vil løbe.

Jeg kan saa sige for mit — og nogle andres Bedkommende, at vi ønsker en ABC efter den amerikanske Metode, saa Barnet straks kan begynde at læse imaa Ord og Sætninger, som det kan forstaa Meningen af. Og saa ønsker vi en Læsebog med et sundt moralsk og kristeligt Indhold i Righed med den, vi har; men med et noget lettere Sprog sfar i den første Halvdel.

Det er vist ogsaa nødvendigt, at de lærer de gotiske Bogstaver, da de ellers ikke er i Stand til med nogenlunde Lethed at læse den Litteratur, vi faar fra Danmark, samt vore egne Blade.

Angaaende Søndagskolelærerne

Jeg har endnu aldrig hørt om en eneste Virksomhed udenfor Kirken, der har gjort noget for dansk Børnskole her i Landet. selv om der paa Bapiret agiteres nok saa stærkt for vort Mødermaals Bevarelse herovre.

Ønsker jeg ogsaa at sige et Par Ord. Den femaarige Lektirætte er jo nu udsolgt ved Slutningen af Rikskonferet, og jeg ser, at baade Komiteen og Samfundet ønsker Søndagskolearbejdet drøftet ved Kredsmoderne — vel fagstens for at faa lidt nærmere Oplysning om, hvordan man ønsker dem ledebe, og om man ønsker en fælles Lektirætte.

Det synes mig en fkon Tanke, at ligelom Menigheden samles om en fælles Lektirætte, saaledes kunde Børnene i de forskellige Søndagskoler samles om det samme. Det maa sikkert ogsaa kunne være en Hjælp for Lærere med mindre Erfaring, om de har en bestemt Lektie at gennemgaa med Børnene og en at give dem for til næste Søndag, samt muligvis nogle vejledende Vink om, hvorledes de kan faa bedst Udbytte af Klassefætimen.

Paa Spørgsmaalet om, enken man ønsker at benytte Bibelen eller Balsevs Lærebog og Bibelhistorie, synes de allerfleste at vælge det sidste.

Men de to Lektirætter, vi har haft, har ikke rigtig kunnet staa an. De førte var for lange, de sidste for korte. Det kan vist ikke nytte at fortætte længere med dem.

Skal vi fremdeles have fælles Lektirætte, hvad jeg mener, vi bør, saa maa vi vist have to — en for de mindre og en for de større Børn. Det er ogsaa ubehdigt med den femaarige Række uden Dato, da der af og til blev en Søndag for mange, og det stundom uden at Læreren lagde Mærke dertil, og man saaledes kom paa Vildspor.

Pastor A. Kirkegaard kom ved et af vore Møder frem med en Plan, der tiltalte mig. Lad os saa en Lektirætte for eet Aar ad Gangen trykt paa et Stykke Raartpapr, saa hvert Barn kan faa den og have den i sin Bog.

Hvordan vilde det saa være at inddele Søndagskolen i 3 Dele, enten faa den har saa eller mange Klubber:

- 1. De fmaa, der læser ABC efter Læreren's Anvisning. 2. De mellemste, der læser indend i Bibelhistorien efter Komiteens Plan, og saa maafe ved Siden af lærer den lille Katekismus efter Læreren's Anvisning. 3. De større, der saa lærer Balsevs Lærebog efter Komiteens Plan?

De konfirmerede plejer jo gerne at danne en Bibelklasse, der gennemgaa Dele af Bbelen.

Saa burde vi ogsaa have et fælles Skriftsted som Olydentest hver Søndag at samle Tankerne om til Slutning.

Chr. Christensen.

Om Salmebogsstiftet.

Mene det samme — mene eet. (Phil. 2, 2.)

Jeg gav min Mening herom tilfende, siger Paulus. (2 Kor. 8, 10). Og han har sagt: "Boder mine Efterfølgere!" Saa er det da ogsaa i sin Orden, at en giver sin Mening om en Sag tilfende. Det var dette, jeg gjorde, naar der var Tale om at faa indført en ny Salmebog, jeg lagde bare min Mening om Sagen, og at mit Nisse, derjom det var muligt, var at vi kunde beholde den gamle eller nyværende Salmebog for "Kirke og Husandagt." Men efter Post. J. M. Hansens klare og omfattende Fremstilling af Sagen ser det ikke ud til, at det er muligt, naar ikke den gamle kan optrykkes mere hverken her eller i Danmark.

Men saa maa vi jo alligevel være taknemmelige, at vi kan faa den nye at synge i. Vi maa jo lære os til i Livet at lade os bese fra dette at fremhæve sin egen Mening — til det, der i Sagen tjener Samfundet og de fleste bedst. Derfor synes jeg ogsaa, vi igen kan rette os efter Paulus, naar han Phil. 2, 2 siger: "Mene det samme — mene eet." Og hvor ondt det end syntes at gøre straks at skulle forlade den gamle Salmebog, saa ved at læse Post. J. M. Hansens Artikel om "Salmebogsstiftet" og se hvor mundgaentligt det er, ja da er det vist bedst at bese sig og blive af samme Mening som Post. Hansen i denne Sag.

Skal det være saa, saa lad det være saa, og saa vil jeg ikke være med til ved uførtbar Stædighed at forhindre den nye Salmebogs Indførelse. Chr. Jensen, Audubon, Ia.

Lucif, Wis.

21de August, 1910.

Kære Redaktør Andersen, Guds Naade og Fred i Jesu Navn!

Nu er det jo snart længe siden "Danskere's" Læsere har hørt noget fra Vor Frelser's Menighed her i Luck. Dog, vi eksisterer endnu og har det ogsaa, Gud være lovet, meget godt baade temligt og aandeligt og vel at mærke — det kunde være bedre paa begge Omraader. Vi har jo ogsaa herovre slet lidt til Tørken, men vel næppe saa slem, som Fjolk er tilbøjelige til at tro og tale om. Men om nu vi har slet Tørken paa vore Aagre, saa haaber jeg, at vi maa faa Naade til at jøle mere af vor Guds og Frelser's Naade-Regn paa vore tørre Hjerteagre. O ja, Venner, ud over vort Samfund, vi har haft stor Anledning dertil i disse sidste Dage, der svaandt, da vi nemlig har haft Missionsmøde her i Vor Frelser's Mgh. den 19, 20, og 21. Aug. og i Cushing den 12., 13, og 14. Aug. Af tilrejsende Prædiker var her Past. Benjen fra Clinton, Wisconsin. (Efter hvad Max fortæller, var Past. Benjen paa en Rekreatjonsrejse paa et Par Ugers Tid med sin Familie, og Besøget gjaldt nærmest hans Svigerforældre, som er bosiddende i Cushing, ca. 9 Mil fra Luck.) Ja, kære Pastor og Mrs. Benjen, Tak for Besøget, hjertelig Tak baade paa egne og Menighedens Vegne; og vi ønsker saa blot, at I snart maa gøre Turen om igen.

Og saa ligeledes Tak til Past. Crogh for Overværelsen af Moderne Fredag og Lørdag og Vidnesbyrde, som blev aflagt baade af ham og Past. Benjen.

Ja, kære Venner ud over vort Samfund, om end vi lever lidt ude i et Hjerte for os selv, saa kan vi dog nok have en Laborium herovre nu og da.

Vor Kvindeforening havde saa ogsaa en Bazar om Lørdagen tilligemed Mødet, og ved denne Lejlighed talte vor Forskander for Luck College, Racine, tilligemed Pastor Benjen. Vi havde ogsaa der i det frie en fkon Stund, og Kvindene fik vistnok deres Sager godt betalt.

Jeg vil saa Hermed Takke baade Milltown Menighed og St. Peter's Menigheds Befolkning, fordi I kom og var med os i disse Dage, som alene for at nyde, men ogsaa for at hde.

Det var saa det sidste Nyt, men her er jo påseret meget, siden Max sidst lod høre fra sig. En Del er gaaet i Forglemmelens Bog, men nu skal jeg gøre mit bedste for at kalde noget tilbage til min Sukkermelise igen.

Vi har i Sommer haft Religionskole, som blev ledet af Miss Clemmens (vor Præst's Datter). Den var temmelig godt besøgt, dog naar vi tænker os, vi bor i et dansk Settlement, saa kunde der jo have været flere. Men det gaar jo i Regelen med Religionskolen som med Kirkebesøget. Vi kan bede dem komme med, men de vil ikke.

Saa kan vi jo nu snart begynde at glæde os til vort Kredsmoder, som jo skal være her i Luck i dette Efteraar. Og saa vil jeg kun sige dete, kære Samfunds- og Kredsvenner: kom nu rigtig mange og vær med os i disse Kredsmoder, og Venner, bed rigtig meget baade for os og med os, at det dog maatte blive et meget velfignelsesrigt Møde, et Møde, der ligelom kunde sætte Fjæne i Bevægelse her oppe i det høje Nord. Ja, kom Venner og vær velkommen i Jesu Navn!

Hilten til Redaktionen og Bladets Læsere. Max.

Fri Rejse

24. Sept. — Galds Pris for dem som tager Sommerferie. Alt nærmere hos Værens fion anstalt Emigrations Agent.

H. Berggreen, Immigration Agent, N. P. Ry, Luck, Wis.